

“Ανήκω σὲ μία χώρα μικρή”

Ομιλία του Γιώργου Σεφέρη

κατὰ τὴν τελετὴ παραλαβῆς τοῦ Βραβείου Νόμπελ Λογοτεχνίας, 11 Δεκεμβρίου 1963

“Ανήκω σὲ μία χώρα μικρή.

Ἐνα πέτρινο ἀκρωτήριο στὴ Μεσόγειο, ποὺ δὲν ἔχει ἄλλο ἀγαθὸ παρὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ λαοῦ, τὴ θάλασσα, καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Εἶναι μικρὸς ὁ τόπος μας, ἀλλὰ ἡ παράδοσή του εἶναι τεράστια καὶ τὸ πρᾶγμα ποὺ τὴ χαρακτηρίζει εἶναι ὅτι μᾶς παραδόθηκε χωρὶς διακοπὴ.

Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἔπαψε ποτὲ τῆς νὰ μιλιέται. Δέχτηκε τὶς ἀλλοιώσεις ποὺ δέχεται καθετὶ ζωντανό, ἀλλὰ δὲν παρουσιάζει κανένα χάσμα.

Ἄλλο χαρακτηριστικὸ αὐτῆς τῆς παράδοσης εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς γιὰ τὴν ἀνθρωπιὰ, κανόνας τῆς εἶναι ἡ δικαιοσύνη.

Στὴν ἀρχαία τραγωδία, τὴν ὀργανωμένη μὲ τόση ἀκρίβεια, ὁ ἄνθρωπος ποὺ ξεπερνᾷ τὸ μέτρο, πρέπει νὰ τιμωρηθεῖ ἀπὸ τὶς Ἑρινύες.

Ὅσο γιὰ μένα συγκινοῦμαι παρατηρώντας πῶς ἡ συνείδηση τῆς δικαιοσύνης εἶχε τόσο πολὺ διαποτίσει τὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ, ὥστε νὰ γίνῃ κανόνας τοῦ φυσικοῦ κόσμου.

Καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς διδασκάλους μου, τῶν ἀρχῶν τοῦ περασμένου αἰῶνα, γράφει: «... θὰ χαθοῦμε γιὰτὶ ἀδικήσαμε ...».

Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἦταν ἀγράμματος. Εἶχε μάθει νὰ γράφει στὰ τριάντα πέντε χρόνια τῆς ἡλικίας του. Ἀλλὰ στὴν Ἑλλάδα τῶν ἡμερῶν μας, ἡ προφορικὴ παράδοση πηγαίνει μακριὰ στὰ περασμένα ὅσο καὶ ἡ γραπτὴ. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ποίηση.

Εἶναι γιὰ μένα σημαντικὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Σουηδία θέλησε νὰ τιμήσῃ καὶ τούτῃ τὴν ποίηση καὶ ὅλη τὴν ποίηση γενικά, ἀκόμη καὶ ὅταν ἀναβρῦζει ἀνάμεσα σ’ ἓνα λαὸ περιορισμένο.

Γιὰτὶ πιστεύω πῶς τοῦτος ὁ σύγχρονος κόσμος ὅπου ζοῦμε, ὁ τυρρανισμένος ἀπὸ τὸ φόβο καὶ τὴν ἀνησυχία, τὴ χρειάζεται τὴν ποίηση. Ἡ ποίηση ἔχει τὶς ρίζες τῆς στὴν ἀνθρώπινη ἀνάσα – καὶ τί θὰ γινόμασταν ἂν ἡ πνοή μας λιγόστευε;

Εἶναι μία πράξη ἐμπιστοσύνης – κι ἓνας Θεὸς τὸ ξέρει ἂν τὰ δεινά μας δὲν τὰ χρωστᾶμε στὴ στέρηση ἐμπιστοσύνης.

Παρατήρησαν, τὸν περασμένο χρόνο γύρω ἀπὸ τοῦτο τὸ τραπέζι, τὴν πολὺ μεγάλη διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς ἀνακαλύψεις τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης καὶ στὴ λογοτεχνία.

παρατήρησαν πῶς ἀνάμεσα σ’ ἓνα ἀρχαῖο ἑλληνικὸ δρᾶμα καὶ ἓνα σημερινό, ἡ διαφορὰ εἶναι λίγη. Ναί, ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου δὲ μοιάζει νὰ ἔχει ἀλλάξῃ βασικά. Καὶ πρέπει νὰ προσθέσω πῶς νιώθει πάντα τὴν ἀνάγκη ν’ ἀκούσῃ τούτῃ τὴν ἀνθρώπινη φωνὴ ποὺ ὀνομάζουμε ποίηση. Αὐτὴ ἡ φωνὴ ποὺ κινδυνεύει νὰ σβῆσῃ κάθε στιγμὴ ἀπὸ στέρηση ἀγάπης καὶ ὀλοένα ξαναγεννιέται. Κυνηγημένη, ξέρει ποὺ νὰ ’βρῃ καταφύγιο, ἀπαρνημένη, ἔχει τὸ ἔνστικτο νὰ πάει νὰ ριζώσῃ στοὺς πιὸ ἀπροσδόκητους τόπους. Γι’ αὐτὴ δὲν ὑπάρχουν μεγάλα καὶ μικρὰ μέρη τοῦ κόσμου. Τὸ βασίλειό τῆς εἶναι στὶς καρδιὲς ὄλων τῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς. Ἐχει τὴ χάρη ν’ ἀποφεύγῃ πάντα τὴ συνήθεια, αὐτὴ τὴ βιομηχανία.

Χρωστῶ τὴν εὐγνωμοσύνη μου στὴ Σουηδικὴ Ἀκαδημία ποὺ ἔνωσε αὐτὰ τὰ πρᾶγματα, ποὺ ἔνωσε πῶς οἱ γλῶσσες, οἱ λεγόμενες περιορισμένης χρήσης, δὲν πρέπει νὰ κατανοῦν φράχτες ὅπου πνίγεται ὁ παλμὸς τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς, ποὺ ἔγινε ἓνας Ἄρειος Πάγος ἱκανὸς νὰ κρίνει μὲ ἀλήθεια ἐπίσημη τὴν ἀδικὴ μοίρα τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ θυμηθῶ τὸν Σέλλεϋ, τὸν ἐμπνευστή, καθὼς μᾶς λένε, τοῦ Ἀλφρέδου Νομπέλ, αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ μπόρεσε νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν ἀναπόφευκτη βία μὲ τὴ μεγαλοσύνη τῆς καρδιάς του.

Σ’ αὐτὸ τὸν κόσμο, ποὺ ὀλοένα στενεύει, ὁ καθένας μας χρειάζεται ὅλους τοὺς ἄλλους.

Πρέπει ν’ ἀναζητήσουμε τὸν ἄνθρωπο, ὅπου καὶ νὰ βρίσκεται.

Ὅταν στὸ δρόμο τῆς Θήβας, ὁ Οἰδίπους συνάντησε τὴ Σφίγγα, κι αὐτὴ τοῦ ἔθεσε τὸ αἶνιγμά τῆς, ἡ ἀπόκρισή του ἦταν: ὁ ἄνθρωπος. Τούτῃ ἡ ἀπλὴ λέξη χάλασε τὸ τέρας. Ἐχομε πολλὰ τέρατα νὰ καταστρέψουμε. Ἄς συλλογιστοῦμε τὴν ἀπόκριση τοῦ Οἰδίποδα.»